

Paulikas proti Litvě, rozsudek ze dne 24. 1. 2017

Stěžovatel: Paulikas

Žalovaný stát: Litva

Číslo stížnosti: 57435/09

Datum: 31.01.2017

Článek Úmluvy: čl. 6 odst. 1 a 2

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: nezávislost a nestrannost, nezávislý soud, presumpce nevinoty, spravedlivý proces, svoboda rozšiřovat informace, vyloučení soudce

Český právní řád: čl. 36 odst. 1, čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod
čl. 81, čl. 82 odst. 1 Ústavy
§ 1 zák. č. 6/2000 Sb., zákon o soudech a soudcích
§ 2 odst. 2, § 30 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád

Významnost: 3

Autorský komentář:

Medializace případů rozhodovaných soudy se stala běžnou součástí našeho života. V případě jejího zvýšeného výskytu, zejména neomezuje-li se na pouhé nestranné informování o průběhu daného procesu, však může v účastníku řízení vyvolat oprávněnou obavu, že vlivem tlaku takto vyvolaného na orgán rozhodující (v konečném stadiu zpravidla soud) nebude tento schopen věc posoudit nezávisle a nestranně.

V předkládaném rozhodnutí se Soud vyslovil k otázce vlivu silného mediálního tlaku vyvolaného podrobným informováním o tragické dopravní nehodě způsobené stěžovatelem - dopravním policistou, jeho následném trestním řízení a rovněž vlivu vyjádření čelních představitelů státu učiněných v souvislosti se vznikem dopravní nehody na trestní proces vedený se stěžovatelem, a to v kontextu jím tvrzeného porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy. Z důvodů, které odráží níže uvedená citace (viz body 48-64) části odůvodnění jeho rozsudku zaujal stanovisko, že v posuzované věci k tvrzenému porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces a k porušení zásady presumpce nevinoty nedošlo. V dané souvislosti Soud zmínil zejména to, že věc byla posouzena soudci z povolání, u nichž je menší pravděpodobnost, že budou ovlivněni kampaní médií proti obviněnému, a to, že podloženost skutkových a právních závěrů soudů dostatečně rozsáhlým důkazním materiálem, jenž byl přesvědčivým způsobem zhodnocen, nesvědčila o tom, že by soudci rozhodující věc stěžovatele byli ovlivněni jakýmkoli z příspěvků publikovaných v médiích. Ve vztahu k prohlášení čelních představitelů státu a politiků uvedl, že okolnosti případu a předchozí podobné tragické dopravní nehody způsobené policisty odůvodňovaly nejen veřejný zájem na informování o něm, nýbrž i přání těchto představitelů zaujmout k němu stanovisko spojené s nastíněním

systémových změn, které lze v reakci na zjišťovaná pochybení a selhání očekávat. Současně Soud připomenul, že i v takových případech je nezbytné brát na zřetel uplatňující se zásadu presumpce nevinny a s přihlédnutím k ní volit i slova užitá v prohlášeních. Diskrétnost a obezřetnost vyžadovanou k zachování presumpce nevinny pak postrádal zejména ve vyjádření prezidenta. Nicméně s ohledem na to, že ani ten nezaujal vlastní hodnotící stanovisko ke klíčovým okolnostem posuzovaného případu, jež byly rozhodující pro posouzení viny stěžovatele, dospěl Soud k závěru, že ani toto prohlášení hodnocené jako celek nebylo lze hodnotit jako předjímací výsledek trestního řízení vůči stěžovateli. Toto konstatování se projevilo v jeho rozhodnutí v závěru, že ani z těchto hledisek nedošlo k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces či k porušení zásady presumpce nevinny.

Stran předkládaného rozhodnutí lze zmínit, že toto ve svém odůvodnění obsahuje i (v následujícím textu neuvedený) výčet vnitrostátní právní úpravy (viz body 28–35), s přihlédnutím k níž Soud své závěry koncipoval, a rovněž ukázkou toho, jak je jím řešená problematika posuzována domovským Ústavním (viz bod 33) a Nejvyšším (viz body 34–35) soudem.

Českým soudům může předkládané rozhodnutí sloužit jako jisté vodítko, jak postupovat v mediálně sledovaných případech, neboť jako na důležitý faktor svědčící o nepodjatosti soudců při rozhodování poukazuje na význam přesvědčivého zdůvodnění jimi učiněných skutkových a právních závěrů. Ostatně význam odůvodnění rozhodnutí z hlediska práva na spravedlivý proces několikrát vyzdvihl i český Ústavní soud (viz například usnesení ze dne 23. 9. 2014, sp. zn. IV. ÚS 3997/13, a další v něm odkazovaná rozhodnutí). Ve vztahu k představitelům moci zákonodárné a výkonné a k jednotlivým médiím je způsobilé (zdůrazněním, že v určitých situacích může silná mediální kampaň nepříznivě ovlivnit spravedlivost procesu a založit odpovědnost státu – viz bod 57) formovat způsob jejich komentování a hodnocení probíhajících soudních řízení, jenž nezřídka může mít vliv na jejich průběh. Nelze totiž nezmínit, že s poukazem na jednotlivé komentáře a stanoviska vyřčená v souvislosti s jeho věcí může účastník soudního řízení uplatňovat svá procesní práva, například namítat nedostatek nezávislosti či nestrannosti konkrétních soudců rozhodujících v jeho věci a z těchto důvodů se domáhat jejich vyloučení jako podjatých [například v rozhodnutí ze dne 5. 9. 2017, sp. zn. II. ÚS 2395/17, zaujal Ústavní soud v reakci na takto uplatňovanou námitku názor, že (viz bod 11) „výroky prezidenta republiky se nezřídka pohybovaly na samé hraně přiměřenosti působení na soudní moc.“].

SKUTKOVÝ STAV

Dne 7. 11. 2007 kolem 14.00 hodin byly v obci Aleksandria sraženy vozidlem, které ihned opustilo místo nehody, tři desetileté děti, z nichž dvě zemřely na místě činu a třetí téhož dne v nemocnici. Stěžovatel, zaměstnaný jako dopravní policista, se následující den ráno přiznal (viz bod 7), že vozidlo řídil, popřel však, že by před jízdou pil alkohol. Bylo mu sděleno obvinění z trestných činů porušení dopravních předpisů s následkem smrti podle § 281 odst. 5 trestního zákona a neposkytnutí pomoci osobě v nebezpečí smrti podle § 144 trestního zákona.

Nehoda se stala předmětem značného zájmu médií. Již dne 8. 11. 2007 byl největším národním deníkem publikován článek s titulkem „Policistovo BMW srazilo čtvrtáky“, který obsahoval podezření, že to byl stěžovatel, kdo auto řídil, neboť vozidlo patřilo jeho matce. Článek obsahoval sdělení obyvatel vesnice – svědků nehody, kteří tvrdili, že stěžovatel mohl být opilý. Na internetu (viz bod 10) se téhož dne objevil článek obsahující výzvu ministra vnitra, aby vrchní policejní komisař odstoupil z funkce. V témže článku se objevila citace mluvčího prezidenta: „kolik obětí války na silnicích bude třeba, než si politici a státní úředníci všimnou a začnou řešit problémy na silnicích“ s poznámkou, že prezident očekává reakci ministra vnitra a policie, zda vyvinuli dostatečné úsilí vytvořit „atmosféru absolutní intolerance“ užívání návykových látek policisty a státními úředníky. Následující den byla zveřejněna fotografie stěžovatele označující ho za viníka hrozivé nehody a upozorňující, že se na policii přihlásil až v okamžiku, kdy nebylo možno zjistit, zda řídil pod vlivem alkoholu. Publikován byl článek s názvem „Oba (míněno ministr vnitra a vrchní policejní komisař)

musí rezignovat“ obsahující vyjádření vůdců hlavních politických stran k otázce politické odpovědnosti za incident a neefektivní politiku dopravní bezpečnosti. V následujících dnech byly publikovány články informující o dopravních nehodách policistů řídících pod vlivem alkoholu, kterým byl uložen buď velmi mírný trest, nebo unikli potrestání. Dne 12. 11. 2007 (viz bod 12) vrchní policejní komisař a ministr vnitra rezignovali a prezident vydal oficiální prohlášení, kde mj. uvedl: „Policista musí cítit vyšší míru odpovědnosti než běžný občan a zároveň musí svým jednáním jít příkladem společnosti, neboť je státem vázán k ochraně veřejného pořádku a tím k ochraně společnosti. Trestný čin spáchaný policistou nemůže být jen statistickým faktem. Musí být podrobně prošetřen a zvláště přísně posouzen.“ Další články týkající se nehody se věnovaly podezření, že stěžovatel řídil pod vlivem alkoholu, pohřbům dětí, reakcím obyvatel vesnice, veřejným protestům před policejní služebnou, dřívějším dopravním nehodám způsobeným policisty a odstoupení ministra vnitra a vrchního policejního komisaře.

Obžaloba byla na stěžovatele pro dva výše uvedené trestné činy (první z nich při změně kvalifikace na § 281 odst. 6 trestního zákoníku, zahrnující jízdu pod vlivem alkoholu s následným usmrcením jiného) podána dne 29. 12. 2007. Případ, jenž měl být podle pravidel příslušnosti projednáván Okresním soudem v Skuodas, byl postoupen Okresnímu soudu v Klaipeda, neboť dva ze soudců místně příslušného soudu prováděli úkony v přípravném řízení a předseda soudu v minulosti pracoval s otcem stěžovatele. Hlavní líčení ve věci započalo dne 31. 1. 2007. Stěžovatel přiznal, že auto řídil a dopravní nehodu způsobil. Popřel však, že by byl pod vlivem alkoholu nebo překročil povolenou rychlost. Uvedl naopak, že nehoda byla způsobena počasím a nezodpovědným chováním dětí. Veškerá hlavní líčení probíhala za přítomnosti veřejnosti, protože žádná ze stran její vyloučení nežádala. Média veřejnost informovala o průběhu procesu publikováním doslovných prepisů výpovědí svědků a závěrečné řeči stěžovatele, vyjadřovala sympatie rodinám obětí a nelibost ke svědkům vypovídajícím ve prospěch stěžovatele, kteří byli označováni za „obhájce vraha dětí“, přičemž stěžovatele opakovaně označovaly jako „vraha dětí“ (viz bod 17).

Stěžovatel byl dne 17. 3. 2008 shledán soudem vinným v obou bodech obžaloby. Soud dospěl k závěru, že stěžovatel byl v době nehody pod vlivem alkoholu. Kamerový záznam restaurace, kde měl stěžovatel před nehodou oběd, ukazoval, že stěžovatel vypil půl láhve vodky. Následně se podle kamerového záznamu zastavil u čerpací stanice, kde koupil další dvě láhve vodky. Několik slyšených svědků vypovědělo, že stěžovatel vypadal a mluvil jako opilý. Z důkazů vyplynulo, že stěžovatel před nehodou vypil 200–250 gramů alkoholu, což bylo znalcem potvrzeno jako množství jednoznačně překračující povolenou míru 0,4 promile alkoholu v krvi. Přestože testy alkoholu v krvi a moči stěžovatele byly negativní, soud upozornil, že vzorky byly odebrány až sedmáct hodin po nehodě a stěžovatel tak nemůže negativní výsledky testů použít ke své obhajobě, neboť se záměrně těmto vyhýbal a na policii přišel až další den ráno. Ze svědeckých výpovědí a znaleckých vyjádření vyplynulo, že v době nehody jel řidič rychlostí překračující 105 km/h, přestože maximální povolená rychlost ve vesnici byla 50 km/h. Stěžovatel byl uznán vinným také trestným činem neposkytnutí pomoci osobám v nebezpečí smrti, neboť neprojevil žádný zájem na stavu poškozených a nezavolal záchranku a místo toho ihned z místa nehody odjel. Zvláštní povinnost pomoc poskytnout mu vyplývala ze zákona o policii. Soud neshledal ve stěžovatelově případě žádné polehčující okolnosti, naopak nízký věk poškozených byl považován za přitěžující okolnost, stejně jako chování stěžovatele po nehodě.

Stěžovatel se proti rozhodnutí odvolal, přičemž namítal, že bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces kvůli mediální kampani cílené proti němu. Argumentoval také, že mu byl uložen přísnější trest jenom proto, že byl policista, což považoval za diskriminaci. Krajský soud v Klaipeda (viz bod 24) ve svém rozhodnutí ze dne 5. 12. 2008 souhlasil se závěry okresního soudu ohledně opilosti stěžovatele a rychlosti auta a odmítl rovněž námitky ohledně diskriminace stěžovatele. Vyhověl však jeho námitce, že věk poškozených by neměl být považován za přitěžující okolnost, neboť se nejednalo

o předem uvážený trestný čin. Zmírnil mu proto uložený trest odnětí svobody. V reakci na námitku stěžovatele ohledně porušení práva na spravedlivý proces krajský soud uvedl, že zájem médií byl v daném případě opodstatněný okolnostmi případu a nemohlo jim být bráněno v informování o jednáních ve věci.

Nejvyšší soud dne 8. 5. 2009 odmítl mimořádný opravný prostředek stěžovatele a potvrdil rozhodnutí Krajského soudu v Klaipeda.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 Odstavec 1 a 2 ÚMLUVY

Návrhy a vyjádření účastníků

a) stěžovatel

Stěžovatel uvedl, že silná mediální kampaň směřující proti němu a prohlášení vysoce postavených politiků ovlivnily rozhodnutí soudů a výši trestu, který mu byl uložen. Média jej označila za „vraha dětí“ dříve, než byl oficiálně uznán vinným. Tisk vyjádřil solidaritu s rodinami zemřelých dětí, znění svědeckých výpovědí byla zveřejněna médiem a ti svědci, kteří vypovídali v jeho prospěch, byli vystaveni veřejnému posměchu. Uvedl dále, že soudy byly ze strany vysoce postavených představitelů pod tlakem, aby uložily co nejpřísnější trest, kdy tento tlak vznikl v důsledku veřejného prohlášení prezidenta, odstoupení ministra vnitra a vrchního policejního komisaře (viz bod 12). V důsledku toho byly porušeny zásada presumpce nevinny a právo na spravedlivý soudní proces, přičemž i uložený trest označil stěžovatel za nespravedlivý.

b) vláda

Vláda předně uvedla, že pozornost médií a představitelů státu věnovaná tomuto případu byla opodstatněná jednak vážnými následky dopravní nehody a jednak tím, že pachatelem byl policista. Uveřejnění případu v médiích vedlo k otevření diskuze o strukturálních problémech v policii a bylo tak ve veřejném zájmu. Popřela také, že by příspěvky v médiích a veřejná prohlášení byly „cílenou kampaní proti stěžovateli“, neboť se nehodě věnovaly v širším kontextu systému organizování policie a zabíraly se problémy týkajícími se chování a trestní odpovědnosti policejních příslušníků.

Vláda dále uvedla, že ani příspěvky médií ani prohlášení představitelů neobsahovaly žádná prohlášení ohledně viny stěžovatele. Upozornila, že projevy prezidenta a ministra vnitra musí být posuzovány v jejich politickém kontextu, tedy že se věnovaly především politické odpovědnosti za nedostatky v organizaci policie a nikoli trestní odpovědnosti stěžovatele. Prohlášení prezidenta (viz bod 12) mělo za cíl demonstrovat jeho odhodlání požadovat od vedení policie a vlády zodpovědnost při řešení problémů uvnitř policie a zdůraznit nutnost vyšetření trestných činů spáchaných příslušníky policie s náležitou pečlivostí a zabránit jejich dalšímu páchání. S odkazem na rozhodnutí soudu ve věci G. C. P. proti Rumunsku (č. 20899/03 ze dne 20. 12. 2011) vláda argumentovala, že v prohlášeních politiků učiněných v politickém kontextu by mělo být povoleno užití „určitého množství zveličování a hodnotových soudů“. Dodala také, že slova užitá představiteli státu v jejich prohlášeních vztahující se k případu stěžovatele nemohou být srovnávána s těmi, jež soud považoval za porušující zásadu presumpce nevinny v případech Lavents proti Lotyšsku (č. 58442/00 ze dne 28. 11. 2002) a Butkevičius proti Litvě [č. 48297/99, ECHR 2002-II (výtažky)].

Závěrem vláda uvedla, že stěžovatelův případ byl rozhodnut soudci z povolání, kteří byli schopni odolat vnějšímu vlivu. Soudy svá rozhodnutí založily na výpovědích několika svědků, znaleckých posudcích, kamerových záznamech a dalších důkazech. Nevycházely proto z předpokladu, že by byl stěžovatel vinen, důkazní břemeno k prokázání jeho nevinny tak na stěžovatele nikdy nebylo

přeneseno. Vláda dále poukázala na to, že stěžovatel v průběhu řízení nežádal o vyloučení veřejnosti z projednávání věci ani o zákaz přítomnosti médií v jednací síni a že žádný ze svědků svoji výpověď nezměnil v neprospěch stěžovatele. Upozornila také, že Krajský soud v Klaipeda během odvolacího řízení napravil právní pochybení soudu prvního stupně a zmírnil trest uložený stěžovateli (viz bod 24). Všechna rozhodnutí v trestní věci stěžovatele byla založena na dostatečných důkazech, byla podrobně odůvodněna a řízení ve věci bylo spravedlivé.

Posouzení soudem

a) K veřejným prohlášením představitelů státu

i) obecná východiska

Soud opětovně zdůrazňuje, že zásada presumpce nevinny zakotvená v druhém odstavci šestého článku je jedním ze základů spravedlivého trestního řízení, jež je vyžadován v prvním odstavci [viz Deweer proti Belgii ze dne 27. 2. 1980, § 56, Série A č. 35; Allenet de Ribemont proti Francii ze dne 10. 2. 1995, § 35, Série A č. 308; Natsvlshvili and Togonidze proti Gruzii, č. 9043/05, § 103, ECHR 2014 (výtažky)]. Článek 6 odst. 2 zakazuje předčasné vyjádření názoru soudu, že osoba „obviněná ze spáchání trestného činu“ je vinna předtím, než byla uznána vinnou dle zákona (viz Minelli proti Švýcarsku ze dne 25. 3. 1983, § 37, Série A č. 62; Peša proti Chorvatsku ze dne 8. 4. 2010, č. 40523/08, § 138). Tento zákaz zahrnuje také prohlášení učiněná úředními osobami o probíhajícím vyšetřování, která by mohla předjímat posouzení věci odpovědnou složkou justice a vést veřejnost k závěru o vině podezřelého (viz Allenet de Ribemont, cit. výše, § 41; Dakraras proti Litvě, č. 42095/98, § 41–43, ECHR 2000-x; Butkevičius, cit. výše, § 49).

Soud dále zdůrazňuje, že svoboda projevu garantovaná čl. 10 Úmluvy zahrnuje svobodu přijímat a sdělovat informace a zčásti také právo vyhledávat a přistupovat k informacím (viz Maygar Helsinki Bizottság proti Maďarsku [GC] ze dne 8. 11. 2016, č. 18030/1, § 155–156). Článek 6 odst. 2 tedy nemůže bránit úřadům v informování veřejnosti o probíhajícím trestním vyšetřování, vyžaduje však, aby tak činily s diskrétností a obezřetností vyžadovanou k zachování presumpce nevinny (viz Allenet de Ribemont, cit. výše, § 38; Karakaş and Yeşilirmak proti Turecku ze dne 28. 6. 2005, č. 43925/98, § 50). Soud již v minulosti poznamenal, že v demokratické společnosti je nevyhnutelné, že v případech vážného obvinění ze zneužití pravomoci úřední osoby nebo pokud byl stěžovatel v době spáchání trestného činu významnou politicky činnou osobou, budou informace zveřejňovány. Ani to však neospravedlňuje, aby úřední osoby užívaly při rozhovorech s tiskem jakýchkoli slov [viz Butkevičius, cit. výše, § 50; Arrigo and Vella proti Maltě (rozh.) ze dne 10. 5. 2005, č. 6569/04; Fatullayev, cit. výše, § 161]. Jednotlivě a v kontextu konkrétních okolností, za nichž bylo napadené rozhodnutí vydáno, musí být vždy posouzeno, zda je prohlášení úřední osoby v rozporu se zásadou presumpce nevinny (viz Dakraras, cit. výše, § 43; Böhmer proti Německu ze dne 3. 10. 2002, č. 37568/97, § 60; Peša cit. výše, § 141).

ii) aplikace východisek na projednávanou věc

Soud předně uvádí, že sporné výroky pronesli prezident, ministr vnitra, několik dalších politiků a vrchní policejní komisař, a to v kontextu odlišném od trestního řízení, jednak formou veřejných prohlášení a jednak formou rozhovorů v celostátním tisku (viz bod 10–12). Soud dále připouští, že okolnosti dopravní nehody ze dne 7. 11. 2007, tedy smrt tří dětí za účasti policisty poté, co bylo několik podobných nehod způsobeno policisty, odůvodňovaly veřejný zájem na informování o tomto údajném trestném činu a následujícím trestním řízení (viz bod 45). Souhlasí také, že tyto okolnosti odůvodňovaly přání vysoce postavených představitelů státu na nehodu reagovat, zvláště ve vztahu k dalším obdobným nehodám, a informovat veřejnost o systémových změnách, které byly v důsledku toho provedeny. Soud však upozorňuje, že ani tyto zvláštní okolnosti neospravedlňují použití

jakýchkoli slov úředními osobami při prohlášeních pro tisk (viz obdobně Butkevičius, cit. výše, § 50).

Ministr vnitra ve svém prohlášení dne 8. 11. 2007 nezmiňoval přímo případ stěžovatele, uvedl však, že „toto není poprvé, kdy policisté, kteří mají porušení předpisů v dopravě předcházet, sami způsobili hrozné dopravní nehody“ (viz bod 10). Prohlášení tak sice naznačuje, že stěžovatel dopravní nehodu dne 7. 11. 2007 způsobil, stalo se tak však až poté, kdy se stěžovatel přiznal, že předmětné auto řídil (viz bod 7), takže o jeho účasti na nehodě nebylo sporu. S ohledem na postavení ministra spravedlnosti je Soud toho názoru, že měl při svém prohlášení volit slova obezřetněji (viz obdobně Peša, cit. výše, § 150). Nicméně, při posouzení tohoto vyjádření v kontextu širších okolností na něj nelze nahlížet jako na prohlášení o stěžovatelově vině trestným činem, ze kterého byl podezříván, a toto nemohlo ovlivnit soudy při rozhodování o stěžovatelově případu.

Vrchní policejní komisař v rozhovoru dne 8. 11. 2007, prezidentova mluvčí v prohlášení ze stejného dne a politici, kteří poskytli novinářům komentář dne 9. 11. 2007, vyjádřili svůj názor na to, kdo by měl převzít politickou odpovědnost za tuto nehodu a za celkovou situaci týkající se bezpečnosti na silnicích, ale nemluvili přímo o trestní odpovědnosti stěžovatele (viz body 10–11). Podle Soudu se jejich výroky týkají obecně nedostatků uvnitř policie a problému bezpečnosti na silnicích, aniž by porušovaly právo stěžovatele na presumpci nevinny (viz obdobně Natsvlishvili and Togonidze, § 104; Konstas, § 41, oba cit. výše).

Soud je dále toho názoru, že odstoupení ministra vnitra a vrchního policejního komisaře pět dní po nehodě (viz bod 12) nelze považovat za prohlášení viny stěžovatele. Podle vnitrostátního práva nemusí odstoupení vrchního policejního komisaře být v souvislosti s trestní odpovědností jeho nebo kohokoliv jiného (viz body 31–32), kdy stěžovatel ani nenamítal, že by se ve svých prohlášeních při odstoupení jakkoli k jeho vině vyjadřovali. Soud naopak uzavírá, že ministr vnitra i vrchní policejní komisař svým odstoupením převzali politickou odpovědnost za sérii událostí uvnitř policejního sboru a jejich odstoupení tak nemohlo mít vliv na stěžovatelovo právo na presumpci nevinny.

Ohledně prohlášení prezidenta z 12. 11. 2007 strany nerozporovaly, že se týká přímo trestní věci stěžovatele. Zmiňovalo datum a místo nehody i jména rodin obětí a bylo tak snadné identifikovat stěžovatele (viz obdobně Konstas, cit. výše, § 39–40). Je však nutné poznamenat, že prohlášení prezidenta se nevěnuje pouze stěžovatelovu případu, ale dává jej do souvislosti s nezodpovědným jednáním policistů a opakujícími se problémy uvnitř policie, přičemž klade důraz na nutnost zajištění trestní a politické odpovědnosti (viz bod 12). Podle názoru Soudu je rozhodnutí prezidenta učinit veřejné prohlášení pochopitelné nejen s ohledem na pozornost veřejnosti věnovanou takovým nehodám, ale také v reakci na odstoupení dvou vysoce postavených představitelů státu odpovědných za práci policie – vrchního policejního komisaře a ministra vnitra – kteří byli prezidentem jmenováni a jemuž byli odpovědni (viz body 31–32).

Soud také zdůrazňuje, že přestože prohlášení prezidenta naznačovalo, že stěžovatel nehodu dne 7. 11. 2007 způsobil, ten se už v té době přiznal, že předmětné vozidlo řídil (viz bod 7), takže jeho účast na nehodě nemohla být zpochybněna. Důležité pak je, že prezident neučinil žádné další skutkové nebo právní závěry v trestní věci stěžovatele, například, že řídil pod vlivem alkoholu nebo překročil povolenou rychlost, což byly klíčové okolnosti k rozhodnutí o jeho vině (viz bod 18–19), nebo že by byl vinen ze spáchání určitého trestného činu (srov. *Allenet de Ribemont*, § 41; *Lavents*, § 119 a 127; *Butkevičius*, § 53; *Fatullayev*, § 162; *G. C. P. proti Rumunsku*, § 57, vše cit. výše). Prohlášení prezidenta hovořilo o nutnosti „důkladně prošetřit“ a „zvláště přísně hodnotit“ trestné činy spáchané příslušníky policie a kritizovalo nynější trend „relativně mírných postihů“ (viz bod 12). Soud má určité výhrady vůči některým z užitých spojení, neboť žádost o „přísné zhodnocení“ trestných činů spáchaných policisty a o vyhnutí se „mírným postihům“ může být považována za vyjádření názoru ohledně výše trestu, který by měl být stěžovateli uložen, a naznačuje jeho vinu. Soud proto důrazně opakuje, že prezident měl být obezřetnější při volbě svých slov (viz obdobně Peša, cit. výše, § 150).

Nicméně, každý výrok musí být posuzován v kontextu konkrétních okolností, při nichž byl učiněn (viz, kromě mnoha dalších, Daktaras, cit. výše, § 43). V předmětném případě musí být brána v úvahu historie dopravních nehod způsobených policisty, kteří se vyhnuli trestní odpovědnosti za své jednání a probíhající diskuze týkající se politické odpovědnosti vysokých představitelů za problémy uvnitř policie. Soud proto uzavírá, že prohlášení prezidenta dne 12. 11. 2007, hodnocené jako celek, nelze považovat za předjímací výsledek trestního řízení vůči stěžovateli.

S ohledem na výše uvedené Soud uzavírá, že veřejná prohlášení představitelů státu učiněná v souvislosti s dopravní nehodou neporušila právo stěžovatele na spravedlivý proces a presumpci nevinny podle čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy.

b) K příspěvkům médií

i) obecná východiska

Soud zdůrazňuje, že v určitých situacích může silná mediální kampaň nepříznivě ovlivnit spravedlivost procesu a založit odpovědnost státu. To zvláště s ohledem na nezávislost soudů podle čl. 6 odst. 1 a presumpci nevinny podle čl. 6 odst. 2 [viz Ninn-Hansen proti Dánsku (rozh.), č. 28972/95, ECHR 1999-V; Shuvalov proti Estonsku, č. 39820/08 a 14942/09 ze dne 29. 5. 2012, § 82; Natsvlshvili and Togonidze, cit. výše, § 105]. Soud zároveň dodává, že tiskové zpravodajství o současných událostech je výkonem svobody projevu garantované čl. 10 Úmluvy. V případě silné mediální kampaně provázející soudní proces nejsou rozhodující subjektivní obavy podezřelého ohledně absence předsudků vyžadované od soudů, jakkoli jsou pochopitelné, rozhodující je, zda jsou jeho obavy s ohledem na konkrétní okolnosti případu objektivně oprávněné [viz Butkevičius proti Litvě (rozh.) ze dne 28. 11. 2000, č. 48297/99; G. C. P. proti Rumunsku, cit. výše, § 46].

Soud považuje dále za nutné uvést, že spravedlivý proces může proběhnout i po intenzivní nepříznivé publicitě. Velké kriminální kauzy budou v demokratické společnosti vždy přitahovat pozornost médií, ale toto neznamená, že jakýkoli komentář médií by mohl nevyhnutelně zapříčinit porušení práva obviněného na spravedlivý proces – to by vedlo k situaci: o co větší proslulost trestného činu, tím menší pravděpodobnost, že jeho budou pachatelé souzeni a odsouzeni. Soud vždy postupoval tak, že posuzoval, zda existovaly dostatečné záruky zajišťující, že soudní proces jak celek je spravedlivý. Aby se dalo uvažovat o porušení čl. 6 odst. 1, musel by být přítomen pádný důkaz, že obavy o nestrannosti soudců jsou objektivně oprávněné [viz Craxi proti Itálii (č. 1) ze dne 5. 12. 2002, č. 34896/97, § 99 a 103; Mustafa (Abu Hamza) proti Spojenému království (rozh.) ze dne 18. 1. 2011, č. 31411/07, § 39; a další případy zde citované].

Již dříve Soud označil některé z faktorů významných k posouzení vlivu mediální kampaně na spravedlivost procesu. Patří mezi ně doba, která uplynula mezi mediální kampaní a začátkem procesu (zvláště pak od určení složení senátu), to, zda sporné příspěvky lze přičítat úřadům nebo od nich přímo pocházely, a zda tyto příspěvky ovlivnily soudce a měly tak dopad na výsledek trestního řízení [viz Sutyagin proti Rusku (rozh.) ze dne 8. 7. 2008, č. 30024/02; Beggs proti Spojenému království (rozh.) ze dne 16. 10. 2012, č. 15499/10, § 124].

ii) aplikace východisek na projednávanou věc

Co se týče projednávané věci, Soud poznamenává, že mediální pokrytí jak dopravní nehody, tak následného trestního řízení bylo značné (viz body 9–13, 17 a 22). Vezme-li v úvahu vyjádření vlády ohledně veřejného zájmu na informování o průběhu trestního řízení proti stěžovateli (viz bod 45 a obdobně Ninn-Hansen, Daktaras a Craxi, § 102, vše cit. výše), má Soud za to, že zájem médií byl z velké části důsledkem vážných následků nehody, účasti policisty a faktu, že následovala po sérii podobných nehod. Přestože se několik představitelů státu vyjádřilo v médiích ke stěžovateli

případu, nelze dojít k závěru, že zájem médií byl jejich důsledkem (viz Butkevičius a Beggs, § 127, oba cit. výše), což ostatně netvrdil ani stěžovatel (viz obdobně Craxi, cit. výše, § 105).

Soud poznamenává, že mediální pokrytí začalo ihned po nehodě a pokračovalo s probíhajícím trestním řízením. Dále uvádí, že slova užitá v příspěvcích byla silná a jednoznačná – stěžovatel byl označován jako „vrah dětí“ a „muž, který způsobil hroznou nehodu“ (viz body 11 a 17) – takže, i když jej označovali vždy jen jako podezřelého, užitá slova mohla ovlivnit vnímání veřejnosti ohledně jeho viny.

Zdůrazňuje však, že obvinění vznesená proti stěžovateli byla posouzena soudci z povolání, u nichž je menší pravděpodobnost, že budou ovlivněni kampaní médií proti stěžovateli, než v případě porot, neboť soudci mají potřebné vzdělání a praxi, které jim umožňují odolat nevhodným vnějším vlivům (viz Craxi, § 104, a G. C. P. proti Rumunsku, § 48, oba cit. výše). Domovské soudy navíc na třech instancích vydaly dobře odůvodněná rozhodnutí, která byla založena na výpovědích několika svědků, znaleckých posudcích a dalších důkazech (viz body 16, 18–21 a 24–26). Odvolací soud vyhověl některým ze stěžovatelových námitek a zmírnil mu uložený trest [viz bod 24 a obdobně Mustafa (Abu Hamza), cit. výše, § 38]. Obsah spisového materiálu také nenasvědčuje, že by soudci, kteří rozhodovali o opravných prostředcích stěžovatele a o jeho případu, byli ovlivněni kterýmkoli z příspěvků v médiích (viz Ninn-Hansen, Daktaras, Butkevičius and Craxi, § 104, vše cit. výše).

Výše uvedené úvahy jsou dostačující k učinění závěru, že mediální pokrytí autonehody a trestního řízení vedeného proti stěžovateli neporušilo jeho právo na spravedlivý proces a presumpci nevinu podle čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy.

c) závěr

S ohledem na výše uvedené došel soud k závěru, že v projednávaném případě nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy.

V další části (bod 65. až 68.) se Soud vyslovil ke stěžovatelem tvrzenému porušení čl. 14 ve spojení s čl. 6 Úmluvy tak, že ani k jeho porušení nedošlo.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud jednomyslně

Prohlašuje stížnost týkající se článku 6 odst. 1 a 2 Úmluvy za přijatelnou a zbytek stížnosti za nepřijatelný;

Rozhoduje, že nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy.

(Zpracovali JUDr. Ivo Kouřil a Mgr. Bc. Kamila Tokošová)